

Rozhodnutie

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, odbor ochrany prírody a krajiny ako príslušný orgán štátnej správy podľa § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 525/2003 Z.z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov a § 65 ods. 1 písm. h) zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, na základe žiadosti obce Poniky, zastupovanej Oľgou Koscovou, starostkou obce (ďalej len "žiadateľ") zo dňa 24.2.2005, v súlade s § 40 ods. 2 a 3 písm. b) a § 82 ods. 11 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej len "zákon") a § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní

z a m i e t a ž i a d o s ť

Žiadateľa vo veci povolenia výnimky zo zákazu ustanoveného § 35 ods. 1 písm. a) zákona, lebo nie sú splnené podmienky na jej povolenie podľa § 40 ods. 3 zákona. Rozhodnutím sa nepovoľuje usmrtenie chráneného živočícha - medveďa hnedého v rámci regulácie početnosti populácie v roku 2005 na území poľovného revíru Bukovina Poniky.

O d ô v o d n e n i e

Listom dňa 24.2.2005 požiadal žiadateľ Ministerstvo životného prostredia SR, odbor ochrany prírody a krajiny (ďalej len "ministerstvo") o povolenie výnimky z podmienok ochrany chráneného druhu živočícha - medveďa hnedého.

Dňa 28.1.2003 bol na ministerstvo doručený list Lesoochranárskeho zoskupenia VLK (ďalej len „LOZ VLK“), ktorým požiadalo, aby bolo v zmysle § 82 ods. 3 zákona upovedomené o začatých správnych konaniach, v ktorých môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny chránené zákonom a ktoré sa dotýkajú udeľovania výnimiek z ochrany druhov alebo území. Na jeho základe ministerstvo upovedomilo LOZ VLK aj o predmetnom konaní. LOZ VLK listom dňa 10.3.2005 oznámilo svoju účasť, okrem iných, aj v konaní žiadateľa.

Na základe minuloročných negatívnych skúseností ministerstvo zvolalo pracovné rokovanie za účasti mimovládnych organizácií, ktoré v rámci rozhodovania o výnimkách z ochrany medveďa hnedého v roku 2004 požiadali o účasť v konaní resp. písomne vyjadrili návrhy na zmenu systému regulácie populácie medveďa.

Cieľom rokovania bolo oboznámenie sa a hľadanie konsenzu medzi názormi mimovládnych organizácií zameranými na ochranu prírody a ochranu zvierat na jednej strane a zástupcami mimovládnych organizácií zameranými na výkon poľovníctva na strane druhej, na spôsob ochrany a regulácie početnosti populácie medveďa hnedého na Slovensku.

V rámci pracovného rokovania sa zúčastneným nepodarilo dosiahnuť spoločný názor na spôsob regulácie populácie medveďa hnedého, ktorý by orgán ochrany prírody a krajiny mohol uplatniť pri rozhodovaní o udelení výnimiek z ochrany tohto chráneného druhu živočícha v roku 2005.

Regulácia početnosti populácie medveďa hnedého je nástrojom, ktorý musí zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj populácie medveďa hnedého na Slovensku. Spôsob a podmienky jeho realizácie musia zaručovať:

- zachovanie prirodzenej pohlavnej a vekovej štruktúry populácie,
- prednostnú ochranu medveďa hnedého v chránených územiach,
- sústredenie lovu do lokalít s vysokými a opakujúcimi sa škodami na hospodárskych zvieratách a včelstvách a prednostné usmrčovanie synantropných medveďov,
- vytvárania podmienok na prepojenie východo- a západokarpatskej populácie medveďa hnedého,
- prednostnú reguláciu v oblastiach s nevyhovujúcimi biotopmi a koncentráciou obyvateľov.

Preto všetky doručené žiadosti boli posudzované:

- a) s ohľadom na celú populáciu medveďa hnedého na Slovensku resp. s ohľadom na populáciu v rámci geomorfologického celku (poľovnej oblasti),
- b) usmrčovanie je povolené prednostne na lokalitách, kde v roku 2003 došlo k výskytu dokladovaných škôd na hospodárskych zvieratách a včelstvách väčšieho rozsahu,
- c) regulácia nie je povolená v chránených územiach v 3. až 5. stupni ochrany, s výnimkou lokalít s výskytom závažných dokladovaných škôd. Tu bude povolený prednostne len ochranný odstrel na základe aktuálneho výskytu dokladovaných škôd,
- d) usmrčovanie nie je povolené na východnom okraji areálu, s výnimkou lokalít s výskytom dokladovaných škôd,
- e) ročná kvóta regulácie početnosti je 10 % z odhadovanej veľkosti populácie, pričom sa predpokladá priemerná hustota 1 medveď na 1524 ha poľovnej plochy.

Ministerstvo oboznámilo účastníkov konania s podkladmi rozhodnutia listom č. 555/263/05-5.1 zo dňa 21.4.2004, ktorý bol doručený dňa 26.4.2005. Žiadateľ sa k nim v stanovenej lehote nevyjadril.

LOZ VLK listom zo dňa 27.4.2005, ktorý bol na ministerstvo doručený dňa 2.5.2005, vyjadrilo svoj nesúhlas s ďalším uskutočňovaním regulačného lovu medveďov minimálne do doby, než sa zistí reálny stav populácie a ako jediné možnosti lovu odporúča iba ochranný odstrel medveďov spôsobujúcich opakované škody na hospodárskych zvieratách, či včelstvách (podmienkou však musí byť zabezpečená účinná ochrana, komisionálne zhodnotenie škôd za prítomnosti ŠOP SR a odmeraním parametrov stôp, na ktoré sa bude výnimka vzťahovať), resp. odstrel medveďov synantropných, ohrozujúcich svojim správaním zdravie ľudí.

LOZ VLK namietalo, že ministerstvo sa podieľa na obchode – love medveďov i napriek smerniciam EÚ, pri nezistenom skutočnom stave populácie medveďa hnedého (dokladované listom MP SR č. EVIZ 62/2005-120 zo dňa 20.4.2005, ktorým MP SR odmietlo prístupnú informáciu o oficiálne nahlásených stavoch vlkov, medveďov a rysov od roku 1990 do roku 2005 na území Slovenska), ako aj neznalosti ekológie tohto druhu. Pripomenulo, že na Slovensku nie je uskutočňovaný žiadny komplexný program na predchádzanie konfliktov s ľuďmi a na predchádzanie vzniku škôd spôsobených medveďmi. Vyslovilo počudovanie nad nefunkčnosťou poradného orgánu ministra životného prostredia SR a ministra pôdohospodárstva SR - Komisie pre veľké šelmy

a vyjadrilo názor, že o osude veľkých šeliem rozhodujú jednotlivci, bez náležitej diskusie, argumentov a zdôvodnení.

Postup ministerstva ako príslušného orgánu ochrany prírody a krajiny pri povoľovaní výnimiek z podmienok ochrany medveďa hnedého je v súlade s článkom 16 ods.1 smernice rady EŠ č 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín z 21. mája 1992.

Napriek snahám o celoplošné sčítanie veľkých šeliem v r. 2003 (neúspešné pre klimatické podmienky) a v r.2004 (veterná kalamita vo významnej časti areálu), skutočne nebolo realizované sčítanie početnosti medveďa hnedého na Slovensku. Odhady početnosti uplatňované pri stanovení kvóty regulácie (600-800 jedincov) predstavujú 45 – 60 % počtov podľa oficiálnej poľovníckej štatistiky (r.2003).

Postup ministerstva je v súlade s materiálom „Postup orgánov a organizácií ochrany prírody pri povoľovaní výnimky na usmrtenie jedincov medveďa hnedého /Ursus arctos/ a vlka dravého /Canis lupus/ na Slovensku“, ktorý bol schválený operatívnou poradou ministra životného prostredia SR dňa 29.1.1998. Všetky žiadosti o výnimky z podmienok ochrany medveďa hnedého za účelom jeho usmrtenia v rámci regulačného lovu v príslušnom roku sú posudzované odbornou organizáciou - ŠOP SR podľa jednotných kritérií:

- 1/ Výnimky povoľovať s ohľadom na celú populáciu medveďa hnedého na Slovensku resp. s ohľadom na populáciu v rámci geomorfologického celku /poľovnej oblasti.
- 2/ Usmrtenie povoľovať prednostne na lokalitách, kde v predchádzajúcom roku došlo k výskytu dokladovaných škôd na hospodárskych zvieratách a veľstvách väčšieho rozsahu.
- 3/ Nepovoľovať reguláciu v chránených územiach v 3. až 5. stupni ochrany. Tu povoľovať prednostne len ochranný odstrel na základe aktuálneho výskytu dokladovaných škôd.
- 4/ Nepovoľovať usmrcovanie na východnom okraji areálu, s výnimkou lokalít s výskytom dokladovaných škôd.
- 5/ Ročná kvóta regulácie početnosti je do 10% z odhadovanej veľkosti populácie 600-800 jedincov t.j. 60- 80 jedincov. Veľkosť kvóty pre geomorfologické celky/poľovné oblasti stanoviť na základe výsledkov sčítania v teréne, ak nebolo realizované tak ako 10% podiel z populácie určenej výpočtom na základe priemernej hustoty 1 medveď na 1524 ha poľovnej plochy.
- 6/ V rámci regulačného lovu povoľovať len jedince o hmotnosti do 100 kg, resp. jedince so šírkou prednej laby do 12 cm a zároveň dĺžkou zadnej laby do 21 cm.
- 7/ Vnadiť len na nemäsitú návnadu.
- 8/ Reguláciu početnosti povoľovať len v období od 1.6. do 15.12. príslušného roka.

Uplatňované kritériá sú prísnejšie resp. zodpovedajú pravidlám regulácie uplatňovaným inými európskymi krajinami s porovnateľným stavom populácie medveďa hnedého (Slovinsko, Švédsko, Rumunsko).

Riešenie preventívnych opatrení je otázkou výkonu viacerých právnych predpisov a uskutočnenia podporných programov nielen v sektore životného prostredia ale aj v sektore poľnohospodárstva, hospodárstva a vnútra s príslušnosťou orgánov štátnej správy ale aj samosprávy. Napríklad riešenie otázky nakladania s komunálnymi odpadmi v horských rekreačných strediskách je v právomoci územne príslušných obcí. Vzhľadom na uvedené nie je možné očakávať komplexné riešenie tohto problému od ŠOP SR alebo MŽP SR.

Ustanovenie Komisie pre veľké šelmy bolo iniciované v r.1999 zo strany ŠOP SR a MŽP SR a to v súlade s odporúčaniami Akčného plánu na ochranu medveďa hnedého v Európe, schváleného stálym výborom Bernskej konvencie odporúčaním č.74 v r.1999. Žiaľ, v podmienkach Slovenska sa nedarí naplniť základné poslanie tohto poradného orgánu a to komplexné riešenie problematiky výskumu, ochrany, manažmentu, riešenia prevencie konfliktov, výchovy a zvyšovania povedomia verejnosti vo vzťahu k šelmám a jednotlivé zasadnutia komisie nepriniesli ani za niekoľkoročné obdobie žiaden posun v tejto oblasti.

V zmysle § 40 ods. 3 zákona môže odbor ochrany prírody a krajiny povoliť výnimku len

- a) v záujme ochrany dotknutých druhov alebo ochrany prírodných biotopov,
- b) pri predchádzaní závažných škôd, najmä na úrode, hospodárskych zvieratách, lesoch, chove rýb, chove poľovnej zverí, vodnom hospodárstve.
- c) v záujme ochrany zdravia a bezpečnosti obyvateľov, bezpečnosti štátu alebo z iných dôležitých verejných záujmov výrazne prevažujúcich nad záujmom ochrany prírody a krajiny vrátane

sociálnych a ekonomických dôvodov s priaznivými dôsledkami na životné prostredie,
d) na účely výskumu a vzdelávania, navrátenia druhov do ich biotopov a na dŕžbu, pestovanie alebo chov v ľudskej opatere dotknutých druhov, ktoré sú nevyhnutné na tieto účely.

Podľa § 40 ods. 2 zákona v odôvodnených prípadoch môže povoliť výnimku z podmienok ochrany chránených druhov, vybraných druhov rastlín a vybraných druhov živočíchov, a to len v prípade, že neexistuje iná alternatíva a výnimka neohrozí zachovanie populácií dotknutých druhov; ak ide o chránené druhy živočíchov, ktoré sú zároveň poľovnou zverou, výnimku možno povoliť až po dohode s Ministerstvom pôdohospodárstva SR.

Ministerstvo ako príslušný orgán štátnej správy ochrany prírody a krajiny preskúmalo dôvody žiadosti o usmrtenie medveďa hnedého v poľovnom revíri Bukovina Poniky a na základe stanoviska Štátnej ochrany prírody SR zamietlo žiadosť žiadateľa.

Zmyslom regulácie početnosti populácie medveďa hnedého je predchádzať škodám spôsobovaným medveďom. Preto pri povoľovaní výnimky sú uprednostňované revíry, kde sa takéto škody v predošlom roku vyskytli. V prípade, že sa v revíri vyskytujú škody spôsobované medveďmi alebo dochádza ku koncentrácii medveďov s atypickým správaním sa, je možné po dokladovaní, v súlade s § 40 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny požiadať v priebehu celého roka o usmrtenie takéhoto medveďa pri čine.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu možno podľa § 61 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní podať rozklad do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Nám. L. Štúra 1, 812 35 Bratislava. Toto rozhodnutie nie je preskúmateľné súdom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov pokiaľ nebol vyčerpaný riadny opravný prostriedok.

RNDr. Anna Jusková
riadiťka odboru

Rozhodnutie dostanú:

1. Obec Poniky, Malá Stráňa 32, 976 33 Poniky
2. Lesoochránárske zoskupenie VLK, 082 13 Tulčik 27

Po nadobudnutí právoplatnosti na vedomie:

1. Krajský úrad životného prostredia, Nám. L. Štúra 1, 974 00 Banská Bystrica
2. Obvodný úrad životného prostredia, Skuteckého 19, 974 01 Banská Bystrica
3. ŠOP SR – Správa CHKO Pol'ana, J.M. Hurbana 20, 960 01 Zvolen
4. ŠOP SR, Lazovná 10, 974 01 Banská Bystrica
5. MP SR, odbor štátnej správy LIHaP, Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava
6. SIŽP - inšpektorát ŽP, odbor IOPaK, Partizánska 94, P.O. Box 307, 974 01 Banská Bystrica